

Warszawa, 06-12-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.716.3.2022.MM

Pan

nadinsp. Paweł Dzierżak

Komendant Stołeczny Policji

Komenda Stołeczna Policji w Warszawie

e-PUAP

Dotyczy sprawy I-KIII-1900-1786/22

Szanowny Panie Komendancie,

uprzejmie dziękuję za wyjaśnienia przekazane w piśmie z dnia 9 listopada 2022 r. Po zapoznaniu się z treścią wskazanej odpowiedzi Rzecznik Praw Obywatelskich uznał za zasadne przedstawienie dodatkowych uwag w niniejszej sprawie.

Z przedstawionego przez Pana Komendanta opisu sprawy wynika, że jedyną przyczyną wystosowania przez funkcjonariusza Policji do dziennikarza polecenia opuszczenia zgromadzenia publicznego była prośba przedstawiciela organizatora

zgromadzenia sformułowana w oparciu o art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1389; dalej jako: Prawo o zgromadzeniach). Z treści pisma nie wynika, że działający w niniejszej sprawie funkcjonariusz Policji stwierdził naruszenie przez dziennikarza przepisów ustawowych dotyczących organizacji zgromadzenia publicznego ani innego rodzaju naruszenie obowiązującego prawa. Taki automatyzm działania Policji na podstawie art. 19 ust 5 Prawa o zgromadzeniach - zwłaszcza wobec dziennikarzy - budzi wątpliwości Rzecznika.

Z treści art. 19 ust. 5 Prawa o zgromadzeniach wynika, że organizator sprawuje tzw. „policję zgromadzeniową”, jest więc zobowiązany zażądać opuszczenia zgromadzenia przez jego uczestnika w trzech wypadkach:

- jeśli swoim zachowaniem narusza przepisy ustawy,
- gdy uniemożliwia zgromadzenie,
- gdy usiłuje udaremnić zgromadzenie.

W ocenie Rzecznik Praw Obywatelskich zadawanie pytań przez dziennikarza organizatorowi zgromadzenia nie jest okolicznością uzasadniającą żądanie opuszczenia zgromadzenia. Wykonywanie obowiązków dziennikarskich nie narusza Prawa o zgromadzeniach, ale jest realizacją uprawnień wynikających z art. 14 i 54 Konstytucji RP oraz Prawa prasowego.

W doktrynie wskazuje się, że zaistnienie okoliczności, skutkujących możliwością żądania opuszczenia zgromadzenia, należy wyłącznie do swobodnej oceny przewodniczącego zgromadzenia publicznego; nie ma on obowiązku uzasadniania swojego zarządzenia i nie przysługują też na nie żadne środki prawne. Sankcją za niepodporządkowanie się zarządzeniu przewodniczącego jest możliwość interwencji

Policji lub straży miejskiej oraz rozwiązanie zgromadzenia¹. Z powyższego twierdzenia nie można w ocenie RPO wyprowadzić jednak wniosku, że organizator może żądać opuszczenia zgromadzenia w oparciu o dowolne przesłanki, a funkcjonariusz Policji jest związany skierowaną do niego prośbą w związku z treścią art. 19 ust. 5 Prawa o zgromadzeniach. Celem wskazanego przepisu nie jest bowiem umożliwienie organizatorowi reglamentowania dostępu do zgromadzenia niepożądanym uczestnikom. Należy pamiętać, że zgodnie z art. 3 ust. 1 Prawa o zgromadzeniach zgromadzeniem jest zgrupowanie osób **na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób** w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych. Jedną z podstawowych cech zgromadzenia publicznego jest więc swobodna możliwość dołączania i odłączania się przez kolejnych uczestników. W doktrynie zwraca się nawet uwagę, że uczestnikiem zgromadzenia uznać należy zarówno osoby uczestniczące w zgromadzeniu z uwagi na podzielenie poglądów jego organizatorów, jak i te osoby, które przyłączają się do zgromadzenia dla obrony celów, dla których zostało zwołane. Wreszcie, uczestnikiem zgromadzenia mogą być osoby, które nie podzielają poglądów lub celów, dla których zostało zorganizowane, a nawet prezentujące inne opinie, pod warunkiem niepodejmowania działań zmierzających do uniemożliwienia odbycia zgromadzenia publicznego². Z powyższego wynika, że organizator zgromadzenia publicznego nie może arbitralnie odmówić udziału w zgromadzeniu osobie, która nie zakłóca jego przebiegu. Funkcjonariusze Policji przed podjęciem czynności określonych w art. 19 ust. 5 Prawa o zgromadzeniach powinni najpierw zbadać, czy zaszły okoliczności określone w tym przepisie.

¹ A. Rzetecka-Gil [w:] *Prawo o zgromadzeniach. Komentarz*, LEX/el. 2019, art. 19.

² Ibidem.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Komendanta z prośbą o ponowne zajęcie stanowiska w sprawie i wskazanie, jakie konkretne zachowania dziennikarza, którego dotyczy niniejsza sprawa, były podstawą podjęcia działań w oparciu o art. 19 ust. 5 Prawa o zgromadzeniach.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/